

Zavinění na jeho straně a zavinění na straně žalobkyně jest stejné a jest proto zavinění podle § 1304 obč. zák. děliti stejným dílem. I kdyby v souzeném případě šlo jen o náhodu po rozumu § 1311 obč. zák., bylo by nutno uznati, že byla přivoděna spoluvinou žalovaného a poškozené.

N e j v y š š í s o u d obnovil rozsudek prvního soudu

D ů v o d y:

Aby nastala povinnost k náhradě škody z nedovoleného činu vyžaduje se z pravidla, by tu bylo protiprávní jednání, by vzešla osobě třetí škoda na majetku a, by tato škoda byla v příčinné souvislosti s bezprávným jednáním a škůdcovo zavinění. Odvolací soud usoudil, že tyto předpoklady tu jsou a vidí bezprávné jednání a zavinění žalovaného v tom, že vstupuje do vagonu, sám dveře z plošiny do vozu zavíral a že tak učinil, neohlédnuv se, zda na něm někdo týmiž dveřmi do vozu vchází a že za ním ještě žalobkyně do vozu vstupovala. Než v zavírání dveří vagonu nelze o sobě spatřovati bezprávné jednání, může se jím ovšem státi, zavírají-li se dveře způsobem nepřipadným, buď prudkým přibouchnutím anebo v nevčas. To však nebylo prokázáno. Bylo jen zjištěno, že si žalovaný dvěře — a jde tu o zasouvací dvěře, které, ježto měly spád, se samy zavíraly — při vstupu do vozu otevřel a za sebou přivíral. Že se žalovaný při tom neohlédl, nýbrž díval se dopředu, nelze mu právem vytýkati, an nastupoval a vstupoval do železničního vagonu a obyčejná píle a pozornost vyžaduje, by si při tom hleděl cesty. Žalovaný, i když mohl počítati s tím, že za ním vstoupí do vozu ještě jiní cestující, nemohl rozumně předpokládati, že z nich některý strčí ruku mezi dvěře a vůz a nezachytí dvěře za kliku, která tu za tím účelem jest. Žalovaný naopak mohl předpokládati, že každý cestující, jenž nastupuje do vlaku, vynaloží sám tolik pozornosti, by nepřišel ke škodě, a počíná si rozumně. § 1297 obč. zák. předpokládá toliko, že každý, kdo má zdravý rozum, může vynakládati tolik píle a pozornosti, jaká může býti vynaložena při obyčejných schopnostech, a nelze říci, že žalovaný opomenul tohoto stupně píle a pozornosti, že se tedy dopustil nedopatření. Jest přiznati dovolateli, že odvolací soud neposoudil věc správně.

Čís. 10012.

Ochrana nájemců.

Pod záповěď § 20 (2) zák. ze dne 26. dubna 1923, čís. 85 sb. z. a n. a dalších zákonů o ochraně nájemců náleží též případ, dá-li si vlastník domu něco poskytnouti nebo slíbiti za to, že svolí k podnájmu.

(Rozh. ze dne 20. června 1930, Rv I 1911/29).

Josef K. měl najaty v domě žalované dva krámy, z nichž jeden měl v podnájmu Antonín R. Žalobkyně ucházela se u R-a o další podnájem asi $\frac{2}{3}$ krámu, ale R. byl k tomu ochoten jen, svolí-li vlastnice domu

(žalovaná). Žalovaná dala k tomu po delším zdráhání svolení za úplatu 200 Kč měsíčně, která jí byla žalobkyní placena v době od 15. října 1923 až do konce února 1928 v celkové sumě 10.500 Kč. Žalobou, o níž tu jde, požadovala žalobkyně na žalované těchto 10.500 Kč zpět. *Procesní soud* prvního stolu žalobu zamítl. *Odvolační soud* uznal podle žaloby.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

Důvody:

Žalovaná tvrdila v žalobní odpovědi, že ji syn žalobkyně opětovaně žádal o svolení k dalšímu podnájmu, že však to vždy odmítala, ale že konečně svolila, když jí byl z vlastního popudu přislíbil platiti 200 Kč měsíčně za to, že dá svolení k podpronájmu a k upevnění firemních tabulí na domě. Již z těchto skutečností jde na jevo, že jest nárok žalobkyně na vrácení plnění podle § 20 zák. o ochr. náj. odůvodněn. Smlouva o úplatě byla uzavřena v září nebo v říjnu 1923, tedy za platnosti zákona čis. 85/1923 Sb. z. a n., a bylo v ní pokračováno i za platnosti zákonů čis. 85/1924 a čis. 48/1925 Sb. z. a n. Všechny tyto zákony zapovídají v § 20 (2) veškerá právní jednání, jimiž dal nájemník nebo jiný uživatel bytu sobě nebo někomu jinému poskytnouti nebo slíbiti něco za postoupení bytu nebo v souvislosti s tím, pronajímatel mimo nájemné něco za pronájetí bytu, sprostředkovatel nepřiměřenou odměnu za sprostředkování nájmu. To platí podle § 30 také o každé jiné nájemní místnosti. Hlavním důvodem odporu jest žalované okolnost, že nebyla ani nájemnicí nebo jinou uživatelkou místnosti, ani pronajímatelkou, ani sprostředkovatelkou a že tedy § 20 zák. o ochr. náj. nemá tu místa, protože má na mysli jen osoby tam jmenované. Avšak pravý smysl zákona jest vyložiti nejen z jeho slov, nýbrž i z jasného úmyslu zákonodávce (§ 6 obč. zák.). V té příčině jest uvažovati, co bylo podnětem k vydání zákonných zákazů a co bylo zákonodárným účelem. Podnětem bylo nezřízené vykořisťování bytové tísně na úkor nájemníků požadováním různých úplat mimo nájemné nebo mimo přiměřenou odměnu za sprostředkování nájmu. Tyto zákonné zápovědi objevují se již v prvním nařízení, vydaném v Československé republice na ochranu nájemníků ze dne 17. prosince 1918, čis. 83 sb. z. a n. v § 6, který v podstatě souhlasí s předpisy o této látce později vydanými. Tato ustanovení byla v nové sice úpravě, ale obsahově beze změny pojata také do § 14, odst. (2) a (3) zák. čis. 275/1920 a odtud do § 20 čis. 2 a 3 pozdějších zákonů. Původní předpis § 6 nařízení čis. 83/1918 souhlasil téměř doslova s § 6 rakouského min. nař. ze dne 26. října 1918, čis. 381 ř. zák., vydaného sice před převratem, ale vyhlášeného až dne 30. října 1918 po převratu, takže zde již platnosti nenabylo. Podle vysvětlivek uveřejněných ve Wiener Zeitung ze dne 30. října 1918 mělo býti čeleno zlořádu, který byl tropen s t. zv. »výkupným« nebo »odstupným«; jednání proti těmto zákazům mělo býti trestné a zavazovati k vrácení toho, co bylo proti zakazu přijato. V zákoně čis. 85/1923 byla do § 20 (2) za

slova »dosavadní nájemník« vsunuta ještě slova »nebo jiný uživatel bytu«, což se stalo podle zprávy sociálně-politického výboru k § 20 tisk 4077 proto, by jednání každé osoby provinivší se proti tomuto ustanovení bylo zapovězeno a tudíž neplatno. Z toho vychází jasně najevo, že účelem zákona bylo čeliti bytové lichvě, t. j. nespravedlivému a bezdůvodnému těžení z bytové tísně kýmkoliv a jakýmkoliv způsobem. Zákonodárci se domnívají, že již doslovem svých předpisů zachytili všechny možné případy, zakázavše i dosavadnímu nájemníkovi (uživateli) přijetí slibu nebo plnění úplat za postoupení bytu nebo v souvislosti s tím, i pronajímateli přijetí slibu nebo plnění úplat za pronajetí bytu mimo nájemné — ať sobě nebo někomu jinému — i sprostředkovateli přijetí slibu nebo plnění nepřiměřené odměny. Jistě nechtěli vyloučiti ze zákazů jiné osoby, než tuto jmenované, které by se vsunuly mezi pronajímatele a nájemce a vymáhaly úplaty, jichž by se za normálních poměrů nedalo docílit. S tohoto hlediska jest zákon vykládati, neboť slova jsou jen prostředky k projevu vůle zákonodárcovy a v případech pochybných jest rozhodná jeho vůle, třebaže jest doslov neúplný. Zapovídá-li zákon pronajímateli požadování jakéhokoliv jiného plnění mimo nájemné, ač poskytuje užívání věci za určitou cenu (§§ 1090 a 1094 obč. zák.), tím spíše to zapovídá třetí osobě, která užívání najatého předmětu neposkytuje a jen chce těžiti z nájemní nebo podnájemní smlouvy jiných osob, neboť tento případ jest ještě silnější a v očích zákona zavržitelnější než onen. V souzeném případě podnájemník R. nechtěl dáti místnost žalobkyni do dalšího podnájmu, dokud k tomu nesvolí vlastnice domu. Tato odpírala svolení a dala je teprve za měsíční úplatu 200 Kč. Mimo to platila žalobkyně R-ovi na podnájemném rovněž 200 Kč. Z toho je jasno — a žalovaná to sama uvádí — že úplata byla dána za svolení žalované k dalšímu podpronájmu a že byla v příčinné souvislosti s podnájemem. Nebylo-li snad svolení vlastnice domu podle § 1098 obč. zák. ani třeba, tím hůře, neboť pak neměla úplata ani předstíraného důvodu. Kdyby se vykládal zákon tak úzce, jak tomu chce dovolatelka a jak to učinil první soud, byly by otevřeny dvěře k obcházení zákonného zákazu, neboť pak by nájemník nic nemusil žádati za postoupení místnosti, ani pronajímatel mimo nájemné za pronájem, ale mohli by jen jinou osobu nastrčiti a své svolení učiniti závislým na svolení třetí osoby — třeba manžela nebo příbuzného — a tato by pak mohla za svolení žádati cokoliv bez jakýchkoliv následků. Jest zcela ihostejno, že strany nazvaly v dopise ze dne 6. října 1923 úplatu slovem »odškodné« a že jako důvod uvedly také svolení vlastnice domu k upevnění firemních tabulí a výkladních skříní na domě, neboť strany, pomýšlejíce na následky zákonných zákazů, velmi často zastírají pravou podstatu věci různými nezávadnými důvody. Ale nezáleží na pojmenování úplaty, nýbrž na pravé její povaze. Jest přece na první pohled zjevné, že podnájemnice části skromného krámu nebude platiti vlastníku domu měsíčně 200 Kč jen za dovolení, by si směla vyvěsiti firemní tabuli a výkladní skříň. Ostatně první soud zjistil, že placení 200 Kč za svolení k dalšímu podnájem »mělo býti v písemném ujednání uvedeno jako odškodnění za připevnění firemní

tabule a výkladní skříně». Uvádí-li odvolací soud, že t. zv. »odškodnění« nebylo v podstatě než dalším nájemným (správně podnájemným), takže žalobkyně platila podnájemné i podpronajímateli, i vlastníci domu, jest to jeho úsudek, kterému nelze odporovati z důvodu § 503 č. 3 c. ř. s. jako rozporu skutkového předpokladu se spisy. Ostatně jest tento úsudek správný, neboť hospodářsky platila žalobkyně za užívání krámu dvojí podnájemné různým osobám, třebaže úplata poskytovaná vlastníci domu právnicky »nájemným« nebyla.

Čís. 10013.

Žalobou podle § 35 ex. ř. nelze uplatňovati, že nebyl splněn předpoklad vystavení směnky, na jejímž základě byl vydán platební příkaz sloužící za základ exekuce.

Žalobou podle § 35 ex. ř. nelze proti vykonatelnému nároku učiniti vzájemnou pohledávku teprve likvidní nebo splatnou.

Vznesením námitek podle § 35 ex. ř. není vyloučeno napotomní uplatnění nároku na nepřipustnost exekuce z důvodu § 39 č. 5 ex. ř. (spojení žaloby podle § 35 ex. ř. se žalobou podle § 39 č. 5 ex. ř.).

Žalobu podle § 39 č. 5 ex. ř. nelze opřít o to, že směnka, na jejímž základě byl vydán platební rozkaz, sloužící za základ exekuce, byla vystavena za určitým účelem, k němuž jí pak nebylo použito, a že se žalobce o tom dozvěděl teprve po pravomoci směnečného platebního rozkazu.

(Rozh. ze dne 20. června 1930, Rv I 110/30.)

Žalobce domáhal se výroku o nepřipustnosti exekuce z toho důvodu, že směnky, na jichž základě byly vydány platební příkazy, sloužící za základ exekuce, byly vystaveny za předpokladu, že má jimi býti kryta odměna za přimluvu ředitele K-a a ještě jiné osoby, mající vliv na odhad domu pro koupi domu společností E., kterýžto prodej sprostředkoval žalovaný, a že odkryl teprve po pravomoci platebního rozkazu, že směnkami taková odměna kryta není. Žalobu o nepřipustnost exekuce na základě těchto platebních rozkazů opíral žalobce po právní stránce jednak o § 35 ex. ř., namítaje v podstatě k započtení vzešlou mu škodu, jednak v doplňku k žalobě o ustanovení § 39 č. 5 ex. ř., jednajíc o žalobách o nepřipustnost exekuce z jiných důvodů. **O b a n i ž š í s o u d y** žalobu zamítly, **o d v o l a c í s o u d** z těchto důvodů: Soud prvé stolice zamítl žalobu hlavně proto, že žalobní prosba neodpovídá předpisu § 35 ex. ř. Odvolací soud nemůže s tímto názorem prvního soudu souhlasiti. Žaloba jest ovšem žalobou podle § 35 ex. ř., poněvadž žalobce tvrdí, že po vzniku exekučního titulu, po dni 30. srpna 1929, nastaly skutečnosti nárok žalované strany zrušující, poněvadž teprve dne 23. nebo 24. září 1929 žalovaný prohlásil, že 35.000 Kč, k jejichž zajištění dotyčné směnky byly vydány, nemá sloužiti k účelům, které před vydáním směnek žalovaný naznačil, a že prý oněch 35.000 Kč nemá dostati osoba, kterou žalovaný před tím jmenoval. Tím prý vznikla po